

'เลี้ยงกุ้ง'ไม่ก่อปัญหาสิ่งแวดล้อม

นายพวง พัทธกฤษชัย
นายกสมาคมผู้เลี้ยงกุ้งในพื้นที่น้ำจืด

"เราใช้วิธีเลี้ยงกุ้งในน้ำจืดที่ปลอดภัยกว่าหากเป็นการเลี้ยงในระบบเปิดจะไม่ก่อให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อมเหมือนเป็นการเลี้ยงกุ้งกึ่งปิดในระบบเปิดและระบบปิดที่สร้างปัญหาคือกลิ่นในระบบเปิด ดังนั้นไม่ควรเหมารวมว่ากลิ่นเลี้ยงกุ้งระบบเปิดและระบบปิด"

การเคลื่อนไหวของบรรดาผู้เลี้ยงกุ้งกลาดำในพื้นที่น้ำจืดในขณะนี้ ไม่ใช่ใช้การกักขังดินขนาบแต่จะใช้วิธีเลี้ยงกุ้งในน้ำจืดที่มีความปลอดภัยต่อสภาพแวดล้อม ในระบบเปิดจะไม่ก่อให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม และไม่ได้ทำให้เกิดกลิ่นอย่างที่หลายฝ่ายเข้าใจ เนื่องจากวิธีการและอุปกรณ์การออกซิเจนส่วนอากาศจะไม่ทราบข้อเท็จจริงทั้งหมดเลยในวันที่ (14 ก.ย.) เราจะไปร่วมสัมมนาในเรื่อง แนวทางแก้ไขปัญหามลพิษจากกุ้งกึ่งปิดในพื้นที่น้ำจืด ซึ่งจัดโดยหอการค้าไทย ที่มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พร้อมทั้งมีการยื่นข้อเรียกร้องต่อหน่วยงานส่วนราชการ 3 หน่วยงาน ซึ่งคาดว่าจะมีทั้งรูปและข้อความเกี่ยวกับการเลี้ยงกุ้งในระบบเปิด ว่าเพราะใดจึงไม่ได้ทำให้พื้นที่เกษตรเสียหาย เราต้องการมาตรฐานที่เชื่อถือได้กับเกษตรกรที่ทราบข้อเท็จจริง

จากนั้นในวันที่ 18 ก.ย. ตัวแทนผู้เลี้ยงกุ้งกลาดำในพื้นที่น้ำจืดจะยื่นเรื่องต่อกรมการส่งออก กระทรวงพาณิชย์ เกี่ยวกับ มาตรา 9 ในพร.บ.สิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2538 เรื่องการระงับการเลี้ยงกุ้งในพื้นที่ที่มีระดับความเค็มต่ำ ซึ่งคณะกรรมการพิจารณาเกี่ยวกับการประสานการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษจากกุ้งกึ่งปิดในพื้นที่น้ำจืดมีมติให้คงมาตราไว้

ในวันที่ 19 ก.ย. นี้ จะส่งเจ้าหน้าที่ของสมาคมผู้เลี้ยงกุ้งในพื้นที่น้ำจืดไปให้ข้อมูลกับอนุกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อมตามที่ได้เชิญมา ก่อนที่อนุกรรมการฯ จะนำเสนอความเห็นไปยังคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ในวันที่ 26 ก.ย. ที่จะถึงนี้ เพื่อนำเสนอคณะรัฐมนตรี (ครม.) ต่อไป

ทางผลการพิจารณาของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ (สวล.) เห็นว่าควรผ่อนผันให้มีการเลี้ยงกุ้งกลาดำในพื้นที่น้ำจืด 8 จังหวัด ก็นำเสนอให้ หาก ครม. เห็นชอบ ก็จะต้องไปแก้มติ ครม. สมัยรัฐบาลที่ตนอ้างที่ระบุว่าห้ามเลี้ยงกุ้งกลาดำในพื้นที่น้ำจืดทั้งหมด ส่วนผู้เลี้ยงก็ต้องดำเนินการตามกฎเกณฑ์ที่รัฐบาลกำหนด คือ บ่อเลี้ยงต้องมีลักษณะเป็นดินเหนียวตลอดหน้าตัก 1.5 เมตร ดินต้องสามารถกักน้ำได้ดี ต้องเป็นดินที่มีความเค็มอยู่แล้ว โดยเมื่อเจาะลงไปลึก 2 เมตร จะต้องมีค่าซี บีดี 2 เดซิซิเมนต์/เมตร และจะต้องเจาะตะกอนทะเล ซึ่งเป็นเครื่องยืนยันว่าเป็นพื้นที่ที่มีความเค็มเพราะเคยเป็นทะเลมาก่อน

แต่หากผลของคณะกรรมการ สวล. และมติของคณะรัฐมนตรีเห็นว่าไม่ควรเลี้ยงกุ้งกลาดำในพื้นที่น้ำจืด เกษตรกรที่เลี้ยงอยู่ก็ต้องหยุดเลี้ยงต้องถูกจับกุม และไปฟ้องร้องกันในศาล เพื่อพิสูจน์ว่า รายใดบ้างที่เลี้ยงในพื้นที่น้ำจืด

ปัจจุบันนี้มีเกษตรกรที่เลี้ยงกุ้งกลาดำในระบบความเค็มต่ำ เป็นพื้นที่กว่า 3,000 ไร่ ซึ่งมีทั้งเลี้ยงแบบระบบเปิดและระบบปิด แต่ที่สร้างปัญหาคือกลิ่นในระบบเปิด ดังนั้นหากจะห้ามเลี้ยงกุ้งกลาดำในพื้นที่น้ำจืดก็ไม่ควรเหมารวมทั้งระบบเปิดและระบบปิด แต่ควรอนุญาตให้เลี้ยงได้โดยให้เลี้ยงแบบระบบปิดทั้งหมด และมีการควบคุมไม่ให้ผู้เลี้ยงทำผิดข้อกำหนด

ควรอนุญาตให้เฉพาะเจ้าของที่ดิน

ดร.สิริ ทุกขวินาศ
ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนาการเพาะเลี้ยงกุ้งทะเล กรมประมง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

"หากรัฐบาลจะอนุมัติหรือผ่อนผันให้เลี้ยงในพื้นที่น้ำจืดก็ควรจะอนุญาตให้เฉพาะผู้ที่เป็นเจ้าของที่ดินเท่านั้น ไม่ควรให้ผู้เช่าที่ดินดำเนินการ เพราะจะมีปัญหาในเรื่องความรับผิดชอบ"

การเลี้ยงกุ้งกลาดำในพื้นที่น้ำจืดนั้นหากเป็นการเลี้ยงในระบบเปิดและเลี้ยงในบ่อที่ซึ่งกักขังน้ำที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กำหนดก็สามารถทำได้โดยไม่มีปัญหา เพราะหากเป็นเป็นการเลี้ยงในระบบเปิดจะมีกลิ่นกักขังไม่ให้กลิ่นออกมาและไม่มีการถ่ายน้ำเสียซึ่งมีความเค็มออกมาสู่พื้นที่ซึ่งเลี้ยง เนื่องจากมีระบบการรีไซเคิลน้ำ แต่ปัญหาในปัจจุบันเกิดจากการเลี้ยงแบบระบบเปิดมีการปล่อยน้ำเสียออกไปสู่พื้นที่เกษตรที่อยู่ติดกัน ทำให้พืชของเกษตรกรรายอื่นได้รับความเสียหาย และปัญหาสำคัญคือการขาดวินัยของผู้เลี้ยงในระบบเปิดที่ไม่ถ่ายน้ำไปไว้ในบ่อพักเพื่อรีไซเคิล แต่กลับปล่อยน้ำทิ้งเช่นเดียวกับระบบเปิด ซึ่งเรื่องนี้มีกรณีร้องเรียนอยู่เป็นประจำ

ส่วนการกำหนดพื้นที่เลี้ยงกุ้งกลาดำนั้น กรมพัฒนาที่ดินจะตรวจสอบว่าพื้นที่ใดบ้างที่เป็นพื้นที่ดินเค็ม หรือพื้นที่ที่มีความเค็มไม่ต่ำกว่า 2 พีพีที ซึ่งขณะนี้ทราบว่ากรมพัฒนาที่ดินมีข้อมูลอยู่แล้วแต่ยังไม่มีการกำหนดพื้นที่เลี้ยงที่ชัดเจน หากจะดำเนินการก็เชื่อว่าหากได้เรียบเรียงภายใน 3 เดือน

แต่หากรัฐบาลจะอนุมัติหรือผ่อนผันให้เลี้ยงในพื้นที่น้ำจืดก็ควรจะอนุญาตให้เฉพาะผู้ที่เป็นเจ้าของที่ดินเท่านั้น ไม่ควรให้ผู้เช่าที่ดินดำเนินการ เพราะจะมีปัญหาในเรื่องความรับผิดชอบ อีกทั้งควรมอบหมายให้องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ซึ่งเป็นหน่วยงานที่ใกล้ชิดกับเกษตรกรในพื้นที่เป็นผู้ดูแลให้ผู้เลี้ยงปฏิบัติตามข้อกำหนดของกฎหมาย และไม่ให้นำน้ำเสียออกจากบ่อเลี้ยง หากมีปัญหาอะไร อบต.ก็จะได้แก้ปัญหาได้ทันการออกจากรายงานที่สำคัญคือผู้เลี้ยงจะต้องมีความรู้และความรับผิดชอบ

ปัจจุบันแม้รัฐบาลจะห้ามเลี้ยงกุ้งกลาดำในพื้นที่น้ำจืดตามมติของคณะรัฐมนตรีในสมัยรัฐบาล นายชวน หลีกภัย แต่ก็ยังมีชาวบ้านลักลอบเลี้ยงเป็นจำนวนมาก โดยมีทั้งที่เลี้ยงในระบบเปิดและระบบปิด ซึ่งข้อมูลจากการสำรวจของกระทรวงมหาดไทยพบว่ามีชาวบ้านเลี้ยงกุ้งกลาดำในพื้นที่ที่ห้ามเลี้ยงถึง 5 หมื่นกว่าไร่ ในขณะที่ปรากฏปัญหาความขัดแย้งระหว่างผู้เลี้ยงกุ้งกับชาวไร่ชาวนาน้อยมาก ซึ่งแสดงว่าผลกระทบที่ชาวบ้านได้รับจากการเลี้ยงกุ้งมีค่อนข้างน้อย ไม่เช่นนั้นคงมีการฟ้องร้องหรือก่อกวนกันไปแล้ว ■